

**Disputationvm De Censuris In Commvni,
Excommunicatione, Svspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

7 An Censura ferri poßit sub conditione ad causam non pertinente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

illum, verb. gr. trium mensium declarare: quia A
tempus illud, nec materialiter, nec continue oportet
intelligi, sed de tribus mensibus, pro quibus vr-
geat obligatio solvendi debitum. Totum autem il-
lud tempus, quod adiectum est ex voluntate credi-
toris, ex eadem constitutum est extra obligationem
pro tunc solvendi debitum: quare statim ac illa vo-
luntas cessat, iterum clauditur illa obligatio sub priori
tempore trium mensium, quo tunc moraliter ac for-
maliter censetur terminari: quam obrem, si tunc non
solvatur debitum, impletur conditio, sub qua exco-
municatio lata est. Quo fortasse sensu recte dicunt
Iurista, prorogatione termini facta, eodem termi-
num esse, censeri: quia sub ea conditione proroga-
tio fieri existimatur, ut sumitur ex lege *Sed et si*, ff. de
Precario, & l. *Si cum die*, ff. de Arbitris. Qui etiam
recte distinguunt inter invocationem & proroga-
tionem termini ex l. 4. ff. de Damno infecto: nam
innovare est novum terminum concedere: proro-
gare vero est eum, qui erat assignatus, extendere.
Atque ita in presenti, licet creditor non possit no-
vum terminum autoritate sua facere, potuit tamen
prorogare priorem, & ita idem ipse est, qui postea
expletur suspensione ablata. Et ita solvitur facile
fundamentum oppositæ opinionis, nam tunc ex-
communicatio non incurritur nisi ex vi prioris sen-
tentia: & ideo non est necessarius novus consensus
iudicis, quem Angelus, & Sylvesterus requirunt.

SECTIO VII.

*Utrum, Censura ferri possit sub conditione ad cau-
sam pertinentem.*

¹
Male fertur
sententia
censura sub
conditione
impertinens
de.

¹
Sperest ut de alio genere conditionalis censuræ
dicamus, quando scilicet conditio talis est, ut ad
complendam causam censuræ nihil referat, ut v.g.
si hac forma feratur, *Excommunico te, si navis ex India
venierit, aut venis*. Potest enim hæc conditio esse, aut
de re præsentem, seu iam factam, aut de re futura con-
tingenti: nam, si sit omnino necessaria, est superua-
canea. Dico ergo, quotiescunque talis conditio ad-
ditur huic sententiæ, quæ ad causam, vel rationem
ferendi censuram nihil spectat, imprudenter addi,
& male fieri. Probat, tum quia tunc maxime pro-
cedunt leges, quæ hoc vetant, ut l. 1. §. *Biduum*, ff.
Quando appell. sit; tum etiam quia si illa conditio nihil
refert ad causam censuræ, in ratione fertur censura
dependenter ab illa: tum denique, quia in re tam graui
& spiritali non debet aliquid impertinens adiungi.

²
Conditio
non augens
culpam po-
tuit esse cau-
sa rationa-
bilis limi-
tandi cen-
suram.

Dixi autem, conditionem debere esse talem, ut
ad rationem ferendi censuram nihil referat: nam
interdum dari potest conditio, quæ licet non auge-
at, vel minuat culpam: nihilominus tamen possit
esse rationabilis causa limitandi, vel suspendendi
censuram. Et hæc forma, *Excommunico clericum
hoc facientem, nisi sit in tali dignitate constitutus*, con-
ditionalis est: & illa conditio non minuit culpam imò
fortasse interdum augeat: nihilominus tamen pro-
pter honorem, & estimationem dignitatis Eccle-
siasticæ expedire potest ita limitare censuram. Quod
attente observandum est in omnibus similibus con-
ditionibus: aliquando enim possunt rationabiliter
addi, ut explicatum est: aliquando vero continere
possunt acceptionem Personarum, ut si generali cē-
suræ addatur conditio, solum ad excludendas ali-
quas personas sine rationabili causa propter singu-
larem affectum, vel cognitionem ad illas.

³
Sententia
censura sub
conditione
impertinens
si de præsen-
ti, aut præ-
terito tenet.

Secundo dicendum est, quoties talis conditio
est de præsentem, aut de præterito, si iam extat, vali-
dam esse censuram, quantumvis conditio sit impertinens:
sicut est contrario si non extat, censura est
nulla. Ratio est, quia conditionalis nihil ponit in
esse, si conditio non sit appositæ: si autem sit appo-
sitæ, æquivaleret absolutæ: unde non impedit esse-

etiam ex hoc præcisè, quod conditio sit impertinens,
aut nihil ad causam referat. Confirmatur, nam
etiam in sacramentis ministrandis talis conditio, aut
concepta in mente & intentione, aut verbis expres-
sa, non impedit valorem sacramenti, si reuera con-
ditio extet, ut diximus superiori tomo, disputatione
decima tertia, sectione tertia.

Dico autem, ex eo præcisè quod sit impertinens, nam,
si ex tali additione ulterius eveniat, ut sententia con-
tineat intolerabilem errorem: iam ex eo capite po-
terit censura impediri; vel etiam, si talis sit condi-
tio, ut perplexitatem inducat. Ut est in illo vulgato
exemplo de duobus habentibus æqualem potestatem,
simulque proferentibus sententiam sub hac
conditione, *si alter tenon excommunicat*. Nam talis cō-
ditio, vel intelligi debet de sola prolatione senten-
tiæ, & sic neutra ex parte impletur conditio, & con-
sequenter neutra ex parte tenet sententia. Vel, si cō-
ditio intelligatur de valore censuræ, id est si alter
non te validè excommunicat, sic includit perplexi-
tatem, nam si demus, vnius sententiam non esse va-
lidam; hoc ipso videtur apponi conditio necessaria,
ut altera sit valida, quod si vna valida est, etiam erit
altera, quia non est maior ratio de vna, quam de
alia: & ideo talis modus ferendi sententiam merito
continetur sub illis, qui continent intolerabilem
errorem. De quo in simili diximus de sacramentis
disputatione citata.

⁴
Nisi conti-
neat im-
tolerabilem er-
rorem.

Tandem addendum est, quoties conditio posita est
de futuro contingente, & est omnino impertinens,
ad causam & rationem ferendi censuram probabi-
lius videri, talem sententiam statim esse nullam, ne-
que oportere expectare eventum conditionis ap-
positæ ad iudicandum de valore censuræ. Ita sentit
Vgolinus dicto capite vigesimo, §. ultimo, in vlti-
mis verbis: & idem nos loco citato censuimus de
simili modo ministrandi sacramenta. Et ratio in præ-
senti est, quia talis sententia continet intolerabilem
errorem: actus enim spiritualis potestatis non de-
bet esse ita pendens a casuali conditione, quæ ad ta-
lem actum omnino impertinens sit. Alias etiam pos-
set Petrus sub hac forma excommunicare Paulum,
Si Ioannes confesserit: quamquam voluntas Ioannis
nihil vel ad potestatem, vel ad causam, seu rationem
excommunicandi pertineat. Hoc autem est valde
absurdum, & intolerabilis abusus spiritualis pote-
statis. Et ideo censeo talem sententiam a principio
continere intolerabilem errorem, ac propterea nul-
lam esse iuxta decisionem capitis, *Per suas*, de Sen-
tentia excommunicatio, & capitis *Solet*, eodem titu-
lo in sexto.

⁵
Censura la-
ta sub con-
ditione im-
pertinente
de futuro
contingente
est nulla.
Vgolinus.

SECTIO VIII.

*Utrum Debeat admonitio precedere, antequam
censura feratur.*

Explicuimus ea quæ videntur esse substantialia
in forma censuræ ferendæ: nunc solennitas
accidentalis explicanda est. Hæc autem solennitas
esse potest, aut antecedens, aut concomitans, aut sub-
sequens: de quibus sigillatim dicendum est, quoni-
am fusiorem declarationem requirunt. In hac ergo
de admonitione, quæ censuram antecedit, inquiri-
mus.

Principio ergo certum est, iuxta canonum dis-
positionem sufficientem admonitionem ante censuram
debere antecedere. Quod frequentius tradi-
tur de excommunicatione, ut patet ex cap. *Sacro*, de
Sent. excom. & in c. *Romana*, eod. tit. in 6, & cap.
Cum speciali, de Appellatione, & alibi frequenter: ta-
men etiam extenditur ad alias species censuræ, ut
patet ex c. *Reprehensibilis*, de Appellatione. Vbi de so-
la suspensione & excommunicatione sermo est. In
c. vero *Statutum*, de sententia excom. in 6, ad inter-
dictum hæc regula extenditur. Et in c. *Indigne* 12. q.
2, gene-

²
Admonitio
sufficiens de-
bet antece-
dere cen-
suram.